

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ตามระเบียบองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพื่อนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ โดยจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา
 - 1.1 ความหมายของสถานศึกษาอาชีวศึกษา
 - 1.2 การจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา
 - 2.1 ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 2.2 ความหมายของกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา
 - 2.3 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 2.4 ประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา
3. ระเบียบองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย
 - 3.1 ความเป็นมาขององค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย
 - 3.2 กิจกรรมหลักขององค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย
 - 3.3 กิจกรรมที่พัฒนาสมาชิกขององค์การนักวิชาชีพให้เป็นคนดีและมีความสุข
 - 3.4 กิจกรรมที่พัฒนาสมาชิกขององค์การนักวิชาชีพให้เป็นคนเก่งและมีความสุข
4. แนวคิดการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา

1.1 ความหมายของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551 มาตราที่ 4 ระบุว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษา และมีการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนา กำลังคนระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี โดยยึดหลักคุณภาพและ ความเป็นเลิศทางวิชาชีพ ตามความต้องการ ของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระ สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551 : 2)

เกษม วัฒนชัย (2545 : 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง แขนงการศึกษาเพื่อนำไปสู่การอาชีพที่มีศักดิ์ศรีพึ่งตนเองได้ ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นได้ด้วย ดังนั้นจึงควรพิจารณาว่าอย่างไร หลักสูตรอาชีวศึกษาแต่ละสาขาวิชาในขณะนี้ที่เปิดสอนอยู่ จึงทันสมัย ทันวิชาการ ทันต่อสังคม สมัยใหม่ที่มีความหมายหลากหลาย มีการพัฒนาอาจารย์ที่มีอยู่ จัดหาอาจารย์ใหม่ๆ ให้ทันกับความจำเป็น พัฒนาหรือจัดหาอุปกรณ์สื่อการเรียน และการฝึกงานให้ทันกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ เป้าหมายของการศึกษา คือ การเรียน เรียนเพื่อรู้ เพื่อทำได้ เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 14) ให้ความหมายไว้ว่าการอาชีวศึกษา หมายถึง การมุ่งผลิตกำลังคนโดยมุ่งให้สำเร็จการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาที่เป็นกำลังสำคัญในการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ชาติ การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่แตกต่างจากการศึกษา ทั่วไป ในแง่ที่ว่าเป็นการศึกษาเพื่อการทำงานและประกอบอาชีพ ในการจัดการศึกษาจึงต้องจัด เพื่อพัฒนา ทักษะวิชา ความสามารถ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ รวมทั้งการสร้าง อุปนิสัยที่ดีและจำเป็น ในการทำงาน ความหมายของการอาชีวศึกษาจึงครอบคลุมระดับกว้างไป จนถึงแคบ ดังนี้

1. นักบริหารอาชีวศึกษา จะให้ความหมายของการอาชีวศึกษาในด้านการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านอาชีพและการทำงาน
2. บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาก็จะให้ความหมายของการอาชีวศึกษาในด้านของการมุ่งผลิต กำลังคนที่มีคุณภาพในการประกอบอาชีพสาขาวิชาต่างๆ
3. ครูอาชีวศึกษาจะมองการอาชีวศึกษาในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน โดยมุ่งความรู้และทักษะที่จำเป็นไปประกอบอาชีพ รวมทั้งการพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการทำงาน
4. ส่วนนักเรียนหรือผู้เรียนด้านอาชีวศึกษามองการอาชีวศึกษาในด้านการศึกษาวิชาชีพ ในสาขาวิชาต่างๆตามความต้องการและความถนัดของตนเพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ และทำงานได้

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2547 : 65) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะ มีฝีมือ ที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ตลอดจน สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านชีวิต ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตลอดเวลาไม่มีข้อจำกัดเรื่องวัย กลุ่มเป้าหมายควรเป็นคนทุกคนที่สนใจ มุ่งเสริมทักษะเพื่อเข้าสู่การงานอาชีพและการงานอาชีพที่หลากหลายก็ต้องการคนที่มีความ ล้ำลึกทางทักษะและความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ระดับเบื้องต้นจนถึงระดับสูงยิ่งขึ้น

วิลาวลัย แสนเผ่า (2552 : 29) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะฝีมือและผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับ มาประกอบอาชีพได้เพราะผู้เรียนจะได้รับความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในระหว่างที่เรียน ในสถานศึกษา

สรุปได้ว่า อาชีวศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะมีฝีมือในด้าน การศึกษาวิชาชีพ ในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ตลอดจน สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาและดำรง ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2 การจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2558) ได้กล่าวไว้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มีสถานศึกษาในสังกัด 421 แห่งทั่วประเทศ เพื่อผลิตและ พัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โดยจัดการเรียนการสอน 9 ประเภท วิชา มีสาขาวิชาให้เลือกเรียนมากกว่า 350 สาขาวิชา ทั้งนี้ด้านการบริหารจัดการมีศูนย์ส่งเสริม และพัฒนาอาชีวศึกษาประจำภาค 5 ภาค ทำหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนางานทางด้านวิชาการและ อาชีวศึกษาจังหวัด 77 แห่ง และอาชีวศึกษาภาค 5 ภาค ทำหน้าที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการ กลุ่มสถานศึกษาในระดับจังหวัด

จำนวนสถานศึกษา

1. วิทยาลัยเทคนิค 114 แห่ง
2. วิทยาลัยการอาชีพ 142 แห่ง
3. วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว 3 แห่ง
4. วิทยาลัยพณิชยการ 5 แห่ง
5. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรม 2 แห่ง
6. วิทยาลัยสารพัดช่าง 52 แห่ง
7. วิทยาลัยอาชีวศึกษา 39 แห่ง
8. วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการ 13 แห่ง

9. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี 43 แห่ง
10. กาญจนภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง 1 แห่ง
11. วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือ 3 แห่ง
12. วิทยาลัยประมง 4 แห่ง
13. สถาบันการอาชีวศึกษา 23 แห่ง

ระดับหลักสูตรที่เปิดสอน

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นหลักสูตรที่รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เป็น หลักสูตรที่รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับผู้ชำนาญการเฉพาะสาขาอาชีพ

3. หลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) เป็นหลักสูตรเทียบเท่าปริญญาตรีที่รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตครูวิชาชีพ

4. หลักสูตรปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ เป็นหลักสูตรที่รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เข้าศึกษาต่อเนื่อง และจบการศึกษาภายใน 2 ปี

5. หลักสูตรพัฒนาอาชีพเฉพาะทาง เป็นหลักสูตรจัดรองรับผู้มีพื้นความรู้ทุกระดับการศึกษา มีระยะเวลาในการเรียน 6 – 225 ชั่วโมง และหลักสูตร 108 อาชีพ เปิดการสอนตามวาระโอกาสต่างๆ มีระยะเวลาในการเรียน 1 – 4 ชั่วโมง

ภารกิจและนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2558) ได้กล่าวถึงภารกิจและนโยบายไว้ว่า การขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ.2555 - 2562 คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังนี้

1. ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงาน โดย

1.1 รักษาเป้าหมายผู้เรียนในระดับ ปวช. การเพิ่มปริมาณผู้เรียนในระดับ ปวส.

1.2 ลดปัญหาการออกกลางคัน โดยวางเป้าหมายให้ลดลงร้อยละ 5 ด้วย การป้องกัน/ดูแลรายบุคคล การวิจัยพัฒนา แก้ปัญหารายวิทยาลัย/รายสาขาวิชา การวิเคราะห์ แก้ปัญหาเชิงระบบ กลุ่มเป้าหมายใน 50 วิทยาลัยที่มีปัญหาการออกกลางคันสูง

1.3 จัดการเรียนการสอนในระดับพื้นที่และภาพรวมตามความต้องการใน แต่ละสาขา

1.4 เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าเรียนสายอาชีพด้วยระบบโควตา

1.5 เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนสำคัญต่อการเลือกเรียนอาชีวศึกษาใน เชิงรุก ซึ่งได้แก่ นักเรียน และผู้ปกครอง

2. ด้านการขยายโอกาสในการเรียนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

2.1 จัดอาชีวศึกษารอบคลุมทุกพื้นที่ สาขาอาชีพ การขยาย กลุ่มเป้าหมาย

2.2 จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาในรูปแบบกลุ่มจังหวัด 18 กลุ่มจังหวัด และกรุงเทพมหานคร รวม 19 สถาบัน และสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคละ 1 แห่งจำนวน 4 แห่ง

2.3 จัดตั้งสถานศึกษาอาชีวะอำเภอในกลุ่มอำเภอชั้นหนึ่ง

2.4 ส่งเสริมการจัดอาชีวะชายแดนใต้สู่สันติสุข ศูนย์ฝึกอบรมอาชีวะ อาชีวะสองระบบ และการจัดหลักสูตรอาชีวะท้องถิ่น และสนับสนุนทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส

2.5 มุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่เป็นความต้องการของตลาด แรงงาน สาขาที่เป็นนโยบายรัฐบาล และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการ จัดอาชีวศึกษาเฉพาะทาง อาทิ ปีโตรเคมี การสร้างเกษตรรุ่นใหม่ คราวไทยสู่ครัว โลก พลังงานทดแทน โลจิสติกส์/รถไฟความเร็วสูง อัญมณี ยานยนต์ ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ท่องเที่ยว/โรงแรม

2.6 ขยายกลุ่มเป้าหมายอาชีวะในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวะเพื่อคนพิการ อาชีวะวัยแรงงาน อาชีวะสูงวัย อาชีวะเพื่อสตรี อบรมระยะสั้น/ตลาดนัดอาชีพ ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน เทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อต่อยอดและพัฒนาทักษะทั้ง

2.7 สนับสนุนให้หน่วยงาน/องค์กร ร่วมจัดอาชีวศึกษา ได้แก่ สถาน ประกอบการ อปท. และภาคเอกชนจากสาขาอาชีพต่างๆ ฯลฯ

2.8 จัดอาชีวะทางเลือก อาชีวะทายาท วิทยาลัยอาชีวศึกษาฐาน วิทยาศาสตร์ อาชีวะอินเตอร์ และอาชีวะเทียบโอนประสบการณ์

2.9 เพิ่มช่องทางการเรียนอาชีวศึกษาด้วย อาชีวะทางไกล และเครือข่าย วิทยุเพื่อการศึกษาและพัฒนาอาชีวะ (R-radio network)

3. ยกระดับคุณภาพการจัดอาชีวศึกษา

3.1 ระดับสถานศึกษา และระดับห้องเรียน ส่งเสริมคุณภาพและสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดอาชีวศึกษาโดย

3.1.1 พัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Constructionism, Project Based Learning Authentic Assessment, การเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์จากการเรียนในสถานที่จริง/สถานการณ์จริง อาทิ Fix It Center และกรณีภัยพิบัติ

3.1.2 พัฒนาระบบนิเทศ การจัดการความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์จากครูรุ่นพี่สู่ครูรุ่นใหม่ (นิเทศภายใน) และการนิเทศทางไกล

3.1.3 สร้างความเข้มแข็งการประกันคุณภาพภายในสนับสนุนให้ทุกวิทยาลัยผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับดีมาก และเตรียมพร้อมรับการประเมินระดับสากล

3.1.4 ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก ให้เป็นตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ตามความต้องการของพื้นที่ และการให้บริการกลุ่มเป้าหมายพิเศษ อาทิ คนพิการวัยทำงาน, สูงวัย, สตรี ฯลฯ

3.1.5 ใช้ ICT เพื่อการเรียนการสอนสนับสนุนความพร้อมในด้าน Hardware สื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการประกวดสื่อ/สื่อออนไลน์ และจัดตั้งวิทยาลัยต้นแบบการใช้ ICT เพื่อการเรียนการสอน

3.1.6 พัฒนาครู สร้างเครือข่ายครู Social Media และ Network สนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

3.1.7 จัดหาสื่อ/หนังสือ วัสดุฝึก อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย และเพียงพอ

3.2 ระดับผู้เรียน ยกระดับความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษา มีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ (Function Competency) โดยใช้ V-NET การประเมินด้านมาตรฐานวิชาชีพ และการประเมินระดับห้องเรียน สร้างเสริมทักษะอาชีพในอนาคตด้วยกิจกรรมองค์การวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม วิถีประชาธิปไตย ความมีวินัย เสริมสร้างทักษะชีวิต ความสามารถด้านนวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ การเป็นผู้ประกอบการ พัฒนาทักษะการคิดบนพื้นฐาน Competency Based Technology Based Green Technology และ Creative economy รวมทั้งการแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมและการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ อาทิ สุขภาพบุรุษอาชีวะ ลูกเสือ กีฬา และการป้องกัน/แก้ไขการทะเลาะวิวาท

3.3 เตรียมผู้เรียนสู่การเป็นประชาคม ASEAN โดยการเพิ่มจำนวนสถานศึกษา English Program (EP) Mini English Program (MEP) ทุกจังหวัดใช้หลักสูตร/สื่อต่าง

ประเทศ สนับสนุนการฝึกงานต่างประเทศ/บริษัทต่างประเทศและในประเทศยกระดับทักษะด้านภาษาอังกฤษในงานอาชีพ ส่งเสริม การเรียนรู้ภาษาประเทศคู่ค้า จัดระบบ Sister School ทุกประเทศใน ASEAN

4. ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

4.1 ด้านบริหารทั่วไป ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการได้แก่ Web Portal, E-office และ Data based รวมทั้งการปรับภาพลักษณ์เชิงบวก

4.2 ด้านงบประมาณใช้แนวทาง Strategic Performance, Based Budgeting: SPBB และ Formula Funding โดยการจัดงบประมาณตามความจำเป็นพื้นฐานความเสมอภาค และตามนโยบาย, การกระจายอำนาจจัดซื้อจัดจ้าง, จัดหางบประมาณค่าสาธารณูปโภคและค่าจ้างครูให้เพียงพอ

4.3 ด้านบริหารงานบุคคล สร้างเครือข่ายครู/สมาคมวิชาชีพ จัดหาบุคลากรสำนักงานราชการให้เพียงพอ รวมทั้งการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของสถาบันการอาชีวศึกษา

4.4 ด้านการสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนา การจัดอาชีวศึกษา ดังนี้

4.4.1 องค์การ/สมาคมวิชาชีพ สมาอุตสาหกรรม สภาหอการค้ากระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ ในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การฝึกงาน

4.4.2 ประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในกลุ่มอาเซียน

4.4.3 องค์การระหว่างประเทศได้แก่ VOTTECH, CPSC/APACC, SEARCA และ UNIVOC ฯลฯ

4.4.4 ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคของโลก ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อิสราเอล ญี่ปุ่น เดนมาร์ก เยอรมัน ฯ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา

การบริหารกิจการนักศึกษาเป็นงานบริหารโรงเรียนที่สำคัญด้านหนึ่ง ซึ่งหาก พิจารณาจากความหมายของการบริหารกิจการนักศึกษาแล้วจะเห็นได้ว่า การบริหารงานกิจการนักศึกษานั้นมีขอบข่ายที่กว้างมาก ครอบคลุมกิจกรรมหลายๆ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาซึ่งมี นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารกิจการนักเรียนไว้มากมาย ดังนี้

2.1 ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2544 : 20) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กลยุทธ์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามทักษะ ชีวิต พหุปัญญา ความฉลาด

ทางอารมณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในกระบวนการจัดการเรียนรู้

จารุทัศน์ วงศ์ข้าหลวง (2548 : 1) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลายพัฒนาเด็ก ๆ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ มุ่งส่งเสริมเจตคติ และคุณค่าของชีวิต สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

กรมวิชาการ (2545 : 2-3) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายให้ได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมีความหมายและมีคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม มุ่งส่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและ เข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

สุพิชญ์ ประจัญทุภ (2552 : 24) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วย วิธีการที่หลากหลาย เพิ่มเติมจากกิจกรรมตามกลุ่มการเรียนรู้ 8 กลุ่ม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนา ความสามารถตนเองตามศักยภาพ ตามความถนัดและตามความสนใจอย่างแท้จริง

ณัฐยาฐานิสร์และคณะ (2553 : 22) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่เป็นระบบประกอบด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมในเครื่องแบบและกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มีความหมายและมีคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม

สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายเพื่อส่งเสริม ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2.2 ความหมายของกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา

กู๊ด (Good, 1973 : 9) กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียนนักศึกษา หมายถึง โปรแกรมและการจัดการดำเนินงาน ซึ่งนักเรียนหรือสถาบันจัดทำขึ้น มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างความเพลิดเพลิน เพิ่มพูนความรู้ให้ นักเรียนได้แสดงความสามารถ ไม่มีการให้คะแนนหรือหน่วยกิต ต้องจัดหาเงินเพื่อ ดำเนินการเองและอยู่ภายใต้การควบคุมของสถานศึกษานั้นๆ

สำเนา ขจรศิลป์ (2541 : 121 อ้างถึงใน สุพิชญ์ ประจัญยุทธ, 2552 : 39)
กล่าวถึง ประโยชน์ที่สำคัญที่ได้จากการจัดกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา มีดังนี้

1. ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง มีความสำคัญต่อนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง
เนื่องจาก กิจกรรมจะช่วยพัฒนาตนเองในด้านสังคม อารมณ์ร่างกาย สติปัญญาและจิตใจ ใช้
พลังงานพลัง ความคิด สร้างประโยชน์ให้แก่สังคมและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสถาบันในด้านการเสริมสร้างกิจกรรมการเรียนการสอน
ส่งเสริมกระบวนการบริหารของสถาบัน เนื่องจากกิจกรรมนักเรียนจะพัฒนาให้เกิดความ
สมบูรณ์ทุกๆ ด้าน มีการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน

3. ความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติ ในอนาคตนักเรียนต้องศึกษาต่อ
ระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นช่วงที่ต้องออกไปพัฒนาชนบท ถิ่นทุรกันดาร ยากไร้ ช่วยเหลือ
ประชาชนและ สร้างงานในชนบทต่อไป

สรุปได้ว่า ประโยชน์ที่สำคัญที่ได้จากการจัดกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา คือ ทำให้
นักเรียน นักศึกษามีภาวะผู้นำกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง ช่วยพัฒนา
นักเรียน นักศึกษาในด้านสังคม อารมณ์ ร่างกายและสติปัญญา สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
อย่างมีความสุข

3. ระเบียบองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย

เพื่อให้การจัดกิจกรรมของนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการ การอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นไปด้วยความเหมาะสมกับสภาวะการณ์
ปัจจุบัน มีความเป็นเอกภาพใน การพัฒนานักเรียน นักศึกษาและกิจกรรมของนักเรียน
นักศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 รวมทั้งระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.
2532 จึงได้ออกระเบียบในเรื่องนี้ไว้หลายเรื่องที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

3.1 ความเป็นมาขององค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย

หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 รัฐบาลมีนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับกิจกรรม
นักศึกษา ในแบบเข้มงวด โดยคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินที่ 42/2519 ลงวันที่ 21
ตุลาคม 2519 ให้ยกเลิก ระเบียบ องค์การของนักศึกษาในสถานศึกษาทั้งหมด กิจกรรมเยาวชนถูก
จำกัดเฉพาะ ด้านกีฬา วัฒนธรรม และการบำเพ็ญประโยชน์เท่าที่จำเป็นเหมาะสม และด้วย
ความเห็นชอบของ หัวหน้าสถานศึกษาทำให้องค์การนักศึกษาที่มีอยู่เดิมถูกยกเลิกออกไป

สถานศึกษาต่างๆของกรมอาชีวศึกษาก็อยู่ในช่วงของความเปลี่ยนแปลง มีการเปลี่ยนสถานะของสถานศึกษามากมาย ก็ถูกระงับองค์การของนักศึกษาเช่นกัน

ต่อมารัฐบาลได้ผ่อนคลาขมาตรการลงโดยมติดคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2521 อนุญาตให้สถานศึกษาต่างๆ จัดตั้งสโมสร ชมรมต่างๆ ได้ แต่ต้องไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง นักศึกษาที่มีความเดือดร้อนต่อการเข้าร่วมกิจกรรมที่ผ่านมา ที่มีบทบาทชะงักงัน เริ่มมีความเคลื่อนไหวขึ้น และมติดคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2522 ได้อนุญาตให้นักศึกษาจัดตั้ง องค์การของนักศึกษาได้เพื่อดำเนินกิจกรรม ทำให้องค์การของนักศึกษาได้รับการฟื้นตัวอีกครั้ง หนึ่ง รัฐบาลได้กำหนดให้ส่วนราชการที่ควบคุมสถานศึกษาแต่ละแห่ง ต้องกำหนดหลักการของ องค์การนักศึกษาพร้อมกันนั้น รัฐบาลได้ก่อตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงาน เยาวชนแห่งชาติขึ้นใหม่ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2522 เพื่อทดแทนสำนักงานส่งเสริมเยาวชนที่ถูก ยุบเลิกไป จากเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 จะเห็นได้ว่า รัฐบาลได้ตระหนัก ในความสำคัญของ การพัฒนาเยาวชน ผลจากมติดคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2522 นี้เอง ดังนั้นกรมอาชีวศึกษา จึงได้นำเอารูปแบบการจัดองค์การ ขององค์การเกษตรกรรมในอนาคตแห่งประเทศไทย หรือที่เรียก กันว่า อ.ก.ท. ที่ได้จัดองค์การอยู่แล้วในวิทยาลัยเกษตรกรรมทั่วประเทศ ซึ่งประสบความสำเร็จใน การดำเนินการมาก่อนแล้ว และกรมอาชีวศึกษาได้ริเริ่มดำเนินการ อ.ช.ท. ตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 ตามแบบอย่างในต่างประเทศ โดยมุ่งที่จะเป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ ประสานงานส่งเสริม สนับสนุน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เสริมการเรียนการสอนวิชาชีพทางด้านอุตสาหกรรมในสถานศึกษาให้ได้ผลดี มีคุณภาพและมาตรฐานสูงซึ่งจะเป็นส่วนช่วยให้ประเทศมีช่างเทคนิค ที่มีความรู้ความสามารถและอุปนิสัยที่ดีงามพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

ความเป็นมาขององค์การวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2526 โดยนายวิเวก ปางทุมพิพงษ์ อธิบดีกรมอาชีวศึกษา เป็นผู้ลงนามในระเบียบกรมอาชีวศึกษา ซึ่งว่าด้วย องค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ.2526 เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ.2526 และเป็น ระเบียบที่ยึดถือเป็นหลักขององค์การวิชาชีพต่อมา โดยมีสำนักงานกลางขององค์การตั้งอยู่ที่กอง วิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา

ปี พ.ศ. 2527 ได้ประกาศใช้ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วย อคท. อชท. และอคท. โดยมี สำนักงานกลางขององค์การตั้งอยู่ที่กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา

ปี พ.ศ.2530 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตร ป.ว.ช. 2530 และได้จัดวิชาองค์การวิชาชีพไว้เป็น รายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐาน

ปี พ.ศ. 2531 ได้มีงานประชุมทางวิชาการ อ.ช.ท. ขึ้นครั้งแรก ณ สว่างคณิवास จังหวัด สมุทรปราการ

ปี พ.ศ.2532 ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง คณะทำงานยกร่างแนวปฏิบัติในการพัฒนา

กิจกรรม อ.ช.ท. และดำเนินการจัดทำร่างแนวปฏิบัติ องค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ.2532

ปี พ.ศ. 2533 ประกาศใช้แนวปฏิบัติ องค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2532

ปี พ.ศ. 2535 ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการปรับปรุงระเบียบและประกาศใช้ ระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยองค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ.2535 ขึ้น

ปี พ.ศ. 2537 ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่างแนวปฏิบัติ และประกาศใช้แนวปฏิบัติองค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ.2537ว่าด้วยการประเมินผลกิจกรรม ชมรมวิชาชีพ และแนวปฏิบัติว่าด้วยการเงินฉบับแก้ไข

ปี พ.ศ. 2540 ประกาศใช้ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยองค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2540 แนวปฏิบัติขององค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2540 และแนวปฏิบัติขององค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2540 ว่าด้วยการประเมิน ผลกิจกรรมชมรมของหน่วย อ.ช.ท.

ระเบียบองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย

ตามระเบียบองค์การนักวิชาชีพ ข้อ 5 ให้มีองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย 4 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. องค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ระดับสถานศึกษาและให้ใช้ชื่อว่า "องค์การนักวิชาชีพ ในอนาคตแห่งประเทศไทย" ตามด้วยชื่อของสถานศึกษา และมีตัวย่อว่า "อวท." ตามด้วยชื่อย่อ ของสถานศึกษา หรือมีชื่อภาษาอังกฤษว่า "ASSOCIATION OF FUTURE THAI PROFESSIONAL," ตามด้วย ชื่อภาษาอังกฤษ ของสถานศึกษา และ มีตัวย่อว่า "AFT." ตามด้วยชื่อย่อภาษาอังกฤษของสถานศึกษา

2. องค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ระดับจังหวัด และให้ใช้ชื่อว่า "องค์การนักวิชาชีพ ในอนาคตแห่งประเทศไทย ระดับจังหวัด" ตามด้วยชื่อจังหวัด และมีตัวย่อว่า "อวท.จังหวัด" ตามด้วยชื่อย่อของ จังหวัด หรือมีชื่อภาษาอังกฤษว่า " ASSOCIATION OF FUTURE THAI PROFESSIONAL," ตามด้วยชื่อ ภาษาอังกฤษของจังหวัด และมีตัวย่อว่า "AFT." ตามด้วยชื่อภาษาอังกฤษของจังหวัด

3. องค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ระดับภาคและให้ใช้ชื่อว่า "องค์การ นักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยระดับภาค" ตามด้วยชื่อภาค และมีตัวย่อว่า "อวท. ภาค" ตามด้วยชื่อย่อของภาค หรือมีชื่อภาษาอังกฤษว่า "ASSOCIATION OF FUTURE THAI PROFESSIONAL," ตามด้วย ชื่อภาษาอังกฤษของภาค และมีตัวย่อ "AFT." ตามด้วยชื่อ ภาษาอังกฤษของภาค

มอบหมายหรืองานในหน้าที่จะต้องทำให้บรรลุความสำเร็จ ถูกต้อง มีประสิทธิภาพและมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำอย่างเต็มความสามารถสอดคล้องกับความมุ่งหมายต้องยอมรับทั้งความผิดพลาดและความสำเร็จ สามารถเชื่อถือได้ในเรื่องการปฏิบัติภาระหน้าที่

เกรกอรี (Gregory, 1997) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การประพฤติดนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมเป็นสิ่งสำคัญและมีบทบาทในการสร้างให้เกิดชื่อเสียงขององค์กรที่แข็งแกร่ง ซึ่งเรื่องของชื่อเสียงขององค์กรนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่จะสร้างให้เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การเกิดตราสินค้าองค์กรที่เข้มแข็ง สร้างความได้เปรียบต่อคู่แข่งและสร้างให้องค์กรก้าวสู่การเป็นผู้นำในตลาด ที่ปัจจุบันมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงจนทำให้ความแตกต่างด้านคุณภาพ ราคา และการให้บริการไม่ได้เป็นปัจจัยที่จะช่วยสร้างความแตกต่างให้กับองค์กรได้แล้ว ดังนั้น หากองค์กรต้องการสร้างให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันและสามารถจัดการกับภาวะวิกฤติต่างๆ ได้จะต้องหันมาให้ความสนใจในเรื่องของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้นและสื่อสารการทำกิจกรรมขององค์กรให้ผู้บริโภคเกิดการตระหนักรู้และรับรู้ในสิ่งที่องค์กรได้ดำเนินการเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และเมื่อผู้บริโภคเกิดการประเมินภาพลักษณ์ในทางบวกจะนำไปสู่ความมีชื่อเสียงขององค์กรในทางที่ดีต่อไป

เคอเลอร์ และลี (Kotler and Lee, 2005) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง หัวใจสำคัญของกิจกรรมเพื่อสังคมประเภทนี้อยู่ที่การสร้างสรรค์โครงการที่ช่วยแก้ไขประเด็นปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ หรือสิ่งแวดล้อมที่ตรงต่อความต้องการของธุรกิจและพนักงานรวมทั้งเปิดโอกาสให้พนักงานได้เป็นอาสาสมัครในกิจกรรม ที่ช่วยสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสังคมรูปแบบอื่นๆ

อมราพร ปะบุตร (2550 : 35) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ข้อผูกพันที่องค์กรธุรกิจจะต้องทำให้เกิดผลกระทบในทางบวกต่อผู้มีส่วนได้เสีย ได้แก่ ลูกค้า เจ้าของกิจการ พนักงาน เจ้าหนี้ คู่แข่งขัน องค์กรภาครัฐประชาชนและชุมชน โดยเผยแพร่ข่าวสารที่มีความชัดเจน คงที่ใช้เครื่องมือในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินธุรกิจด้านสังคมสิ่งแวดล้อมด้วยความสมัครใจ

อุไรวรรณ วัชรระคุ้มครอง (2552 : 3) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง บทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม รวมถึงการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติกิจกรรมเพื่อความเจริญของสังคมซึ่งสามารถพัฒนาขึ้นได้ โดยคำนึงถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับสถานการณ์หรือบุคคลด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกที่ดีของสังคม รวมถึงความรับผิดชอบต่อการทำงานเพื่อประโยชน์แก่มนุษยชาติและสามารถก่อประโยชน์ให้แก่การพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม สามารถมองเห็นว่าอะไรเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของคนกลุ่มใหญ่และพร้อมจะแสดงเมื่อมีเหตุการณ์หรือสิ่งแวดล้อมมากระตุ้นโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมและเป็นผู้สร้างแรงจูงใจเพื่อให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามเพื่อก่อให้เกิดความคิดจิตอาสา พัฒนาสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ และคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

จากความหมายของคำว่า "บุคลิกภาพ" และ "ความรับผิดชอบต่อสังคม" ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า กิจกรรมเสริมสร้างบุคลิกภาพและความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมบุคลิกภาพทั้งร่างกายและจิตใจให้นักเรียน นักศึกษา ร่วมกันแสดงศักยภาพของตน การทำงานร่วมกันเป็นทีม แก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างเป็นระบบ พัฒนาศักยภาพและประสบการณ์ของนักเรียนให้มีจิตอาสาพัฒนาสังคมให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์

3.3.2 ด้านกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กีฬาและนันทนาการ

ความหมายของการเสริมสร้างสุขภาพ กีฬาและนันทนาการ

นันทนาการ เป็นคำมาจากคำเดิมว่า "สนทนการ" ซึ่งพระยาอนุมานราชธน หรือเสถียรโกเศศได้บัญญัติไว้เมื่อปี พ.ศ.2507 และตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า "Recreation" มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของนันทนาการไว้หลายท่านดังนี้

สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ (2557) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเสริมสร้างสุขภาพ กีฬาและนันทนาการ หมายถึง การทำให้ชีวิตสดชื่นโดยการเสริมสร้างพลังงานขึ้นใหม่ หลังจากที่ใช้พลังงานแล้วเกิดเป็นความเหนื่อยเมื่อยล้าทางร่างกาย จิตใจและทางสมอง เมื่อบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการจะช่วยขจัด หรือผ่อนคลายความเหนื่อยเมื่อยล้าทางด้านร่างกายและจิตใจ ในความหมายนี้ นันทนาการจึงเป็นการตอบสนองความต้องการทางกายและจิตใจของบุคคลได้อย่างแท้จริง

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (2557) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเสริมสร้างสุขภาพ กีฬาและนันทนาการ หมายถึง กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ เป็นงานสาธารณสุขที่ครอบคลุมหลายมิติจึงมีผู้ให้คำจำกัดความไว้อย่างหลากหลาย เช่น กฎบัตรออกตาวา ความหมายของการสร้างเสริมสุขภาพ คือกระบวนการเพิ่มสมรรถนะให้ประชาชนมีความสามารถในการควบคุมและพัฒนาสุขภาพตนเองอันจะเป็นผลต่อสุขภาวะที่สมบูรณ์ทางกาย ทางจิต ทางสังคม องค์การอนามัยโลกได้ให้ความหมายของการสร้างเสริมสุขภาพ คือ กิจกรรมหรือการสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตัวกำหนดสุขภาวะไม่เพียงแต่เฉพาะแต่ละบุคคล เช่น สุขภาพและการดำเนินชีวิต แต่ยังรวมถึงด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและการทำงาน

สรุปได้ว่า กิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กีฬาและนันทนาการ หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสุขภาพอนามัยให้กับนักเรียน นักศึกษาพัฒนา

ศักยภาพทางด้านกีฬาและนันทนาการรวมถึงสมรรถนะด้านกีฬาและนันทนาการ มีการปลูกฝังการมีน้ำใจเป็นนักกีฬาให้กับนักเรียนอย่างเป็นระบบ

3.3.3 ด้านกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

ความหมายของคุณธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2545) กล่าวว่า เพื่อให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์พร้อม ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม ในการดำรงชีวิตจึงให้แนวนโยบายให้สถานศึกษาปฏิบัติดังนี้

1. พัฒนาหลักสูตรให้มีสาระในส่วนที่เกี่ยวกับศาสนาและหลักธรรมของทุกศาสนา สภาพชุมชนและสังคม

2. จัดกระบวนการเรียนการสอนด้านศาสนาและหลักธรรมของศาสนาในทุกระดับการศึกษาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศาสนาที่ผู้เรียนนับถือทั้งในด้านเนื้อหา การปฏิบัติและการประยุกต์ใช้ รวมทั้งมีการบูรณาการ การเรียนการสอน

3. สถานศึกษาจัดให้มีการเรียน การสอน โดยการผสมผสานสาระความรู้ด้านศาสนาและความรู้ทั่วไปอย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ตลอดจนการจัดให้ครู พระภิกษุ นักบวช และผู้นำทางศาสนาที่มีความรู้ ความเข้าใจศาสนาธรรมอย่างถ่องแท้มาช่วยสอนนักเรียน

4. จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสาระของความรู้ที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่

5. จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านศิลปะเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของความงามที่แท้จริงของชีวิต สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และการสร้างสรรค์ของมนุษย์

6. ศาสนาสถาน และสถาบันวัฒนธรรมต่างๆ ในฐานะของสถานศึกษาต้องจัดหรือต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

วันชัย บุญสา (2548) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่สร้างสมในตัวมนุษย์โดยผ่านประสบการณ์ซึ่งแสดงออกมาจากการกระทำทางกายวาจา ใจ

ทิตินา แคมมณี (2550 : 4) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะหรือสภาวะภายในจิตใจของมนุษย์ที่เป็นไปในทางที่ถูกต้อง ดีงาม ซึ่งเป็นสภาวะนามธรรมอยู่ในจิตใจ

ศศิวิมล รังคะภูติ (2552 : 9) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง หลักแห่งคุณงามความดีที่มีอยู่ในจิตใจของผู้ยึดถือเป็นหลักคิดเพื่อนำไปปฏิบัติ เช่น ความซื่อสัตย์ มีวินัย สามัคคี เป็นต้น

จำรัส บานเย็น (2551 : 12) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดี ที่สร้างสมอยู่ในตัวมนุษย์โดยผ่านประสบการณ์ซึ่งแสดงออกมาจากการกระทำ ทางกาย วาจา ใจ

แก่นจันทร์ บุบผาชื่น (2555 : 11) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะอันดีงามภายในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งเกิดจากการอบรมสั่งสอน การปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีที่สังคมยอมรับ ซึ่งคุณธรรมมีความสำคัญต่อบุคคล ต่อสังคม ต่อประเทศชาติบ้านเมือง ถ้าสังคมใดมีสมาชิกที่มีคุณธรรม ก็จะเป็นสังคมที่สงบสุข แต่ถ้าสังคมใดไร้คุณธรรมสังคมนั้นก็มีแต่ความสับสนวุ่นวายยากแก่การพัฒนา

สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะอันดีงามที่มีอยู่ในจิตใจของมนุษย์ที่แสดงออกมาจากการกระทำทางกาย วาจา ใจ เพื่อเป็นหลักการนำไปสู่การปฏิบัติ เช่น ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี และการมีระเบียบวินัย

ความหมายของจริยธรรม

ทิตนา แหมมณี (2550 : 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง การแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนคุณธรรมภายในให้เห็นเป็นรูปธรรม

ศศิวิมล รังคะภูติ (2552 : 11) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติหรือการแสดงออกด้วยการกระทำที่ดีงามของบุคคล ที่เกิดจากหลักคิดที่มีอยู่ในใจของผู้ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดสิ่งที่ดีงามต่อตนเองและผู้อื่น

จำรัส บานเย็น (2551 : 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีที่ชอบ ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อผู้อื่นและสังคมเพื่อก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขเกิดประโยชน์ ความเจริญรุ่งเรืองซึ่งมีผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ

แก่นจันทร์ บุบผาชื่น (2555 : 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคลที่แสดงออกถึงความดีงามทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม ภายใต้การอบรมสั่งสอนอยู่ในสภาพสิ่งแวดล้อม ครอบครัว สังคมที่ดีมีการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ ครู สถาบันทางศาสนา เพื่อให้มนุษย์เป็นบุคคลที่มีความดีงามทั้งทางกาย วาจา ใจ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและก่อให้เกิดความสงบสุขเป็นประโยชน์ต่อสังคมและต่อการพัฒนาประเทศชาติ

สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนหรือการแสดงออกในทาง ที่ดีงามทั้งทางกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดจนส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคม ได้อย่างมีความสุข

จากความหมายของคำว่า “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า กิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาค่านิยมหลักที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน นักศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติดีทั้ง

กาย วาจา ใจ เป็นผู้นำที่ดีตลอดจนปลูกฝังความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม ให้สอดคล้องกับ
จุดมุ่งหมายของสถานศึกษา

3.3.4 ด้านกิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม

ความหมายของการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม

การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการ
ส่งเสริมให้กับเยาวชนคนไทยมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ
วัฒนธรรม เพื่อประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จึงมี
นักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2549) ได้ให้
ความหมาย ไว้ว่า การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม หมายถึง มาตรฐานการส่งเสริมศาสนา
ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่นตามที่พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการ
กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการบำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ
วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้ตระหนัก
ถึงความสำคัญของการกิจในด้านการบำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ
วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ร่วมกับ สถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น โดยผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกัน พิจารณาจากผู้ที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ อาทิ
เช่น ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล สมาคมองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัย
ศิลปากร ได้ร่วมกันจัดทำมาตรฐานการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณี
ท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ศึกษาทำความเข้าใจ และนำมาตรฐาน รวมทั้ง
แนวทางขั้นตอนการปฏิบัติไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพการ
บริหารและการจัดบริการสาธารณะให้ดียิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอันเป็นเป้าหมายที่
สำคัญสูงสุดในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมาตรฐานดังกล่าวตั้งอยู่บน
แนวคิดพื้นฐานที่มุ่งให้ประชาชน ในท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น
ผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก ในการพัฒนาคุณภาพของประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจ
และมีศักยภาพใน 4 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการสร้างเครือข่าย และ
ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์

ศิริพร อรัญมิตร (2554 : 13) ได้ให้ความหมาย ไว้ว่า การส่งเสริมศาสนา
ศิลปะ วัฒนธรรม หมายถึง การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แนวทางการจัดทำมาตรฐานการ

ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่น ก็ดำเนินไปตามแนวคิดพื้นฐานทั้ง 4 ด้านดังกล่าว และสามารถจัดแบ่งประเภทของมาตรฐาน การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ได้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเรียนรู้ คือ เกณฑ์การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นเรียนรู้ เข้าใจและเคารพ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีของตนเองหรือของผู้อื่นในท้องถิ่น มีกรอบแนวคิด ที่ควรนำไปเป็นแนวทางจัดทำดัชนี ดังนี้

1.1 ส่งเสริมกิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับ สาระสำคัญของศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทยเพื่อให้เป็นศาสนิกชนที่ดีของศาสนา

1.2 ส่งเสริมให้มีหลักสูตรท้องถิ่นที่บรรจุความรู้เรื่อง “ท้องถิ่นของเรา” ไว้ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 ให้ความรู้และความเข้าใจวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่นตนเอง

1.4 เสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ หวงแหน ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่น

1.5 ปลูกฝังแนวคิดเรื่องเอกภาพในความหลากหลายหรือ “ทฤษฎีดอกไม้หลากสี” ให้กับประชาชนในท้องถิ่นโดยเน้นไปที่เยาวชน

1.6 ปลูกฝังแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักความพอเพียง พอดี เช่น เศรษฐกิจ พอเพียง การแบ่งและเอื้ออาทรต่อกัน

1.7 ส่งเสริมให้ประชาชนมีการเรียนรู้ตามอัธยาศัย การเรียนรู้ตลอดชีวิตในเรื่องศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.8 การจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานทางศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและจารีตประเพณีท้องถิ่น

2. ด้านการมีส่วนร่วม คือ เกณฑ์การส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีของตนเองหรือของผู้อื่นในท้องถิ่นมีกรอบแนวคิดที่ควรนำไปเป็นแนวทางจัดทำดัชนี ดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ศาสนาที่ตนเองนับถือและกิจกรรมที่จัดขึ้นในเทศกาลต่าง ๆ ตามประเพณีท้องถิ่น

2.2 จัดทำประชาพิจารณ์และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อ อนุรักษ์และส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญา ท้องถิ่น

2.3 กำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนกิจกรรมการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่น รวมทั้งติดตามและประเมินผลตามแผนทุก ๆ 3 ปี

2.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่นของตน เพื่อให้ ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม

3. ด้านการสร้างเครือข่าย คือ เกณฑ์การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่น สร้างและขยายเครือข่ายการเรียนรู้ เข้าใจและเคารพ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่นของตนเองหรือท้องถิ่นอื่น มีกรอบแนวคิดที่ควรนำไปเป็นแนวทางจัดทำดัชนี ดังนี้

3.1 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นของตนระหว่างหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน ภาคประชา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในการอนุรักษ์และส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 จัดกิจกรรมการถ่ายประสพการณ์ระหว่างหน่วยงานราชการภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในการอนุรักษ์และส่งเสริมการดำเนินชีวิตตาม หลักศาสนาที่ตนนับถือ และศิลปะ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

3.3 ส่งเสริมหรือจัดตั้งองค์กรเพื่อเป็นเครือข่ายระดับบุคคล ครอบครัว หรือท้องถิ่น เพื่อการเรียนรู้ เข้าใจและเคารพ อนุรักษ์ และส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ในลักษณะตลอดจนเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ศูนย์วัฒนธรรมระดับท้องถิ่น สภาวัฒนธรรม กลุ่มชมรมที่เกี่ยวข้อง

3.4 จัดทำและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างเครือข่ายด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ซึ่งข้อมูลดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดเก็บรวบรวมเพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้แล้ว

4. ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ คือเกณฑ์การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมทุกระดับอย่างเอื้ออาทร สงบสุข และยั่งยืน มีกรอบแนวคิดที่ควรนำไปเป็นแนวทางจัดทำดัชนี ดังนี้

4.1 การบูรณาการคุณค่าทางวัฒนธรรมที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อชุมชน

4.2 การยอมรับความหลากหลายทางศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณี ท้องถิ่นซึ่งกันและกัน

4.3 การซึมซับวัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

สรุปได้ว่า กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมให้นักเรียน นักศึกษาร่วมกันสืบทอดอนุรักษ์ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กิจกรรมทางศาสนาตามวิถีชาวพุทธ มีความประพฤติที่ดีงาม ร่วมกันอนุรักษ์ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของสังคมอย่างเท่าเทียมกัน

3.3.5 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความหมายของส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้กับเยาวชนคนไทยมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในการการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงมีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 ได้กำหนด แนวทางอันเป็นนโยบายในการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาในแผนหลักสิ่งแวดล้อมศึกษาไว้ 10 ประการ คือ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความ ตระหนักและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเครือข่ายข้อมูลสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนและ ในระดับประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ข้อมูลสิ่งแวดล้อมและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชน
3. ส่งเสริมให้มีการศึกษาและสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาทั้งก่อนประจำการและขณะประจำการแก่กลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยเน้นที่กระบวนการเรียนที่มุ่งสร้างจิตสำนึกและการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมในการใช้และการบริโภคสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาในการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยการจัดหลักสูตรที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นวิชาเฉพาะและบูรณาการเข้าไปในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ
6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สื่อมวลชนหรือองค์กรเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

7. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาหรือชุมชนพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดร่มรื่นโดยมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด

8. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการสิ่งแวดล้อม

9. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและรวบรวมข้อมูล สื่อทุกชนิด เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

10. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมศึกษากับนานาชาติในระดับทวิภาคี (Bilateral) และพหุภาคี (Multilateral) และกับองค์กรเอกชนที่มีกิจกรรมที่ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 (อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพ และชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้น

พันนัทธ วานิช (2549 : 32) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การส่งเสริมให้นักศึกษา ตลอดจนครู อาจารย์ที่อยู่ในสถานศึกษา เห็นความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมจะต้องมีการสนใจสร้างจิตสำนึกควบคู่กับการให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งใช้แนวคิดสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฝ่ายผู้บริหารและหน่วยงานอาคารสถานที่ โดยมุ่งสร้างกระบวนการเรียนรู้สร้างจิตสำนึกและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรวมถึงค่านิยมในอันที่จะรักษาและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้ดีขึ้นและยั่งยืน

ศิลป์ สีกวอด (2550 : 43) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ด้วยความฉลาด และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมวลมนุษย์ ให้มากที่สุดและมีระยะเวลาในการใช้งานยาวนานที่สุด สังคมไทยเราก็ได้มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจ อาทิ การทำ เกษตรกรรมได้มีการ เพาะปลูกทำนาโดยใช้วัว ควายเป็นแรงงานในการไถพรวนและเลี้ยงสัตว์ตามท้องไร่ ท้องนา ซึ่งก็ เท่ากับว่าเป็นการเพิ่มปุ๋ยให้แก่พื้นดินจากมูลสัตว์เหล่านั้น ในขณะที่เดียวกันคนในสมัยก่อนจะไม่มี การจับปลาในวันพระตามสระน้ำในวัด ยิงนก ล่าสัตว์ ในบริเวณป่าตามวัด เป็นต้น

สรุปได้ว่า กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมให้นักเรียน นักศึกษาร่วมกันอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปลูกฝังสร้างคุณธรรมถึงคุณค่าและพฤติกรรมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าของนักเรียน

3.4 กิจกรรมที่พัฒนาสมรรถภาพการนักวิชาชีพให้เป็นคนเก่งและมีความสุข

เป้าหมายที่ 2 การพัฒนาสมรรถภาพให้เป็น คนเก่งและมีความสุข

ประกอบด้วยแผนพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้

3.4.1 ด้านกิจกรรมพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

ความหมายของมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2549 : 8) กล่าวว่า มาตรฐานวิชาชีพ หมายถึง ข้อกำหนดในการจัดการเรียนการสอนเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ ในการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ ประเมินผลการเรียนในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา มาตรฐานการอาชีวศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดในการจัดอาชีวศึกษาเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ ในการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และประกันคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา

การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ หมายถึง การทดสอบความรู้ ความสามารถ และทักษะ ตลอดจนลักษณะนิสัยในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพหนึ่ง โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมซึ่ง กำหนดเกณฑ์การตัดสินไว้ชัดเจน พร้อมทั้งจัดดำเนินการประเมินภายใต้เงื่อนไขที่เป็นมาตรฐาน แบบประเมินมาตรฐานวิชาชีพ หมายถึง แบบทดสอบวัดความรู้ ความสามารถ และทักษะ ตลอดจนลักษณะนิสัยในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ ข้อกำหนดที่ 1 สถานศึกษาควรจัดการพัฒนาผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาใน ข้อ 1.1 ความรู้และทักษะวิชาชีพ ตามหลักสูตรที่เหมาะสมกับเศรษฐกิจ สังคม และ เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ตัวบ่งชี้ที่ 1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด ของแต่ละชั้นปี ข้อ 1.6 ความรู้ และทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพและหลักสูตรสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 6 ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ การสำเร็จการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 7 ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

คุรุสภาดำเนินการตามหน้าที่ที่กำหนดในพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 มาตรา 9 (2555) กล่าวว่า มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการจากวิชาชีพได้ว่า เป็นบริการที่มีคุณภาพตอบสนองได้ว่าการที่มีกฎหมายให้ความสำคัญกับวิชาชีพทางการศึกษาและกำหนดให้เป็นวิชาชีพควบคุมนั้น เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะ ต้องใช้ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพ

สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพให้กับนักเรียน นักศึกษาโดยยึดความสอดคล้องกับนโยบายของ สอศ. มุ่งส่งเสริมประสบการณ์จากการทำโครงการวิชาชีพปลูกฝังจิตสำนึกการเป็นผู้ประกอบการที่ดีให้แก่นักเรียน

3.4.2 ด้านกิจกรรมส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ความหมายของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ทอร์รันธ (Torrance, 1962 : 16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างสรรค์ผลิตผลหรือสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ ที่ไม่รู้จักมาก่อนซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้อาจจะเกิดจากการรวมความรู้ต่างๆ ที่ได้รับจากประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ๆ สิ่งที่เกิดขึ้นแต่ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งสมบูรณ์อย่างแท้จริง ซึ่งอาจออกมาในรูปของผลผลิตทางศิลปะวรรณคดี วิทยาศาสตร์

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2553 : 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการผลิตและการกระทำสิ่งหนึ่งที่เป็นประโยชน์อย่างใหม่และแปลกไปจากความคิดหรือการกระทำของคนอื่นอย่างที่ไม่เคยมีใครนึกมาก่อน

พรสวรรค์ แก้วเทพ (2556 : 50) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถทางสมองที่คิดได้หลายทิศทาง อันนำไปสู่การค้นพบสิ่งใหม่ ตลอดจนวิธีคิดและการแก้ปัญหาได้สำเร็จ ประกอบด้วยความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม

สรุปได้ว่า กิจกรรมส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาให้นักเรียน นักศึกษาร่วมกันคิดสร้างวิสัยทัศน์ในการทำงานเป็นทีมมีความสามารถในการคิดทำโครงการวิชาชีพอย่างสร้างสรรค์ ประกวดโครงการวิชาชีพประเภทความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีโครงการประกวดสิ่งประดิษฐ์สร้างสรรค์สู่การแข่งขันระดับประเทศ และนำความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ ในสถานศึกษา

3.4.3 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ความหมายของการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะ และประสบการณ์ที่หลากหลายนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง เพื่อประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ จึงมีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

ธีระ วรรณเกตุศิริ (2550 : 23) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด จัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มและเน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม เน้นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและสร้างความร่วมมือกันในการจัดการเรียนรู้

สด บุตรโคตร (2551 : 33) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนรู้แบบบูรณาการหมายถึง การเรียนการสอนที่นำเอาความรู้จากวิชาหนึ่งที่มีเนื้อหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน มาสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับหลอมรวมผสมผสานและเชื่อมโยงกัน เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนที่เหมาะสมและถูกต้อง และมีประสบการณ์ในการรวบรวมความคิด ความรู้ เจตคติ ทักษะและนำประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์หรือแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

ประวิทย์ อาษา (2551 : 20) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยการเชื่อมโยงผสมผสานเนื้อหาวิชา และความเป็นจริงในการดำเนินชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้แบบองค์รวมและสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียน นักศึกษาได้บูรณาการความรู้ด้านต่างๆ มาใช้ในการทำโครงการวิชาชีพ นำประสบการณ์จากการบูรณาการทำงานร่วมกันกิจกรรมบูรณาการความรู้ด้านอาชีพให้นักเรียนนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในอนาคตให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

3.4.4 ด้านกิจกรรมพัฒนาความรู้ และความสามารถทางวิชาการ

ความหมายของพัฒนาความรู้ และความสามารถทางวิชาการ

การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา หรือโรงเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุดเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่ผู้เรียน เพื่อประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้ และความสามารถทางวิชาการ จึงมีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการวิชาการ (สมศ.) อ้างถึงใน วิลาสินี กากแก้ว และคณะ (2550 : 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาความรู้และความสามารถทางวิชาการ หมายถึง การให้บริการวิชาการและวิชาชีพที่เป็นประโยชน์เป็นที่พึงและเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการและวิชาชีพ เสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมสอดคล้องเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความเข้มแข็งของสังคม ชุมชน ประเทศชาติ และนานาชาติ ตลอดจนการส่งเสริมบทบาททางวิชาการและวิชาชีพของสถาบันการศึกษาในการพัฒนาสังคมเรียนรู้และสังคมความรู้ โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาความรู้และความสามารถทางวิชาการ หมายถึง การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้แบบเรียนงานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผลงาน ห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

พีรพงษ์ พันธุ์โสดา (2556) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาความรู้และความสามารถทางวิชาการ หมายถึง งานวิชาการเป็นงานที่รวมภารกิจหลักของหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงปรัชญา จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้รับบริการซึ่งได้แก่นักเรียนหรือบุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ ในศาสตร์ต่างๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยเฉพาะ งานวิชาการจึงเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน การจัดสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การวัดผลและประเมินผล การประกันคุณภาพรวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ เป็นต้น

สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาความรู้ และความสามารถทางวิชาการ หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษานำความรู้ทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ในการสร้างอาชีพ ปลูกฝังจิตสำนึกในการนำความรู้ความสามารถทางวิชาการไปใช้อย่างถูกวิธีเพื่อพัฒนาศักยภาพทางด้านวิชาการให้นำความรู้ความสามารถด้านวิชาการไปใช้ในการสร้างงานสร้างอาชีพในอนาคต

3.4.5 ด้านกิจกรรมพัฒนานักเรียนนักศึกษาให้มีมาตรฐานสู่สากล

ความหมายของพัฒนานักเรียนนักศึกษาให้มีมาตรฐานสู่สากล

การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา หรือโรงเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่งในการพัฒนานักเรียนนักศึกษาให้มีมาตรฐานสู่สากล เพื่อประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมจึงมีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2549 : 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาและยกระดับดำเนินการสู่มาตรฐานสากล หมายถึง โรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีเจตนารมณ์ในการพัฒนาโรงเรียนให้สามารถจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพอันหมายถึงเป็นคนเก่ง คนดี เป็นคนที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย ภายใต้บริบทสังคมโลกใหม่ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพและความสามารถระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร เพื่อพึ่งพาตนเองและสมรรถนะในการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของประเทศต้องเป็นไปในทิศทางที่มีคุณค่าต่อตัวผู้เรียนต่อสังคม

ในทางสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศให้ดำรงอยู่ในสังคมโลกที่แข่งขันกันอย่างรุนแรง

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553 : 32) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาและยกระดับดำเนินการสู่มาตรฐานสากล หมายถึง กระบวนการในการดำเนินการเป็นการบริหารจัดการยกระดับคุณภาพโรงเรียนให้สูงขึ้นสู่มาตรฐานสากล ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพแห่งชาติ เป็นโรงเรียนยุคใหม่ที่จัดการศึกษาแบบองค์รวมและบูรณาการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน มีการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความแตกต่าง ตามศักยภาพของผู้เรียน โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เครื่อง นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารที่เหมาะสม ทันต่อการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ซึ่งสอดคล้องกับสภาพของสังคมไทย ที่อยู่ในภาวะของโลกที่เน้นระบบเศรษฐกิจ สังคมฐานความรู้ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องจัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะในการนำพาประเทศเข้าสู่สังคมในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ได้ทั้งการรู้ทันโลก การเรียนรู้ชำนาญ การเชี่ยวชาญการปฏิบัติ การรวมพลังงานสร้างสรรค์สังคม มีการพัฒนากระบวนการในการบริหารจัดการศึกษาด้วยวิธีที่หลากหลายทั่วถึงและต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล มีภาคีเครือข่ายการจัดการเรียนรู้และการบริหาร การศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับระหว่างประเทศ

สกานต์ ผลประมูล (2555) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาและยกระดับดำเนินการสู่มาตรฐานสากล หมายถึง ภารกิจหลักของโรงเรียนในการพัฒนาและยกระดับดำเนินการสู่มาตรฐานสากล ประกอบด้วย การศึกษาทำความเข้าใจโครงการและสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล และเสนอแผนกลยุทธ์ต่อประธานกรรมการบริหารโรงเรียน พร้อมทั้งจัดทำพันธะสัญญา(กรอบ)ในการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล การจัดทำสาระรายวิชาเพิ่มเติมสู่ความเป็นเลิศ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลและเสนอหลักสูตรต่อประธานกรรมการบริหารโรงเรียน การจัดทำห้องปฏิบัติการ Resource Center ห้องสมุด พร้อมทั้งจัดหาครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อ ปรับบรรยากาศสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนสู่สากล การสำรวจข้อมูลครูเพื่อเตรียมการพัฒนาการดำเนินการบริหารด้วยระบบคุณภาพ จัดตั้งและดำเนินการเครือข่ายร่วมพัฒนา การวิจัยและพัฒนาหารูปแบบการจัดหลักสูตรและการสอน โดยการมีส่วนร่วม การนำเสนอผลงานและการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการรายงานผลการประเมินโครงการ

ภัทรจิตติ บุรีเพ็ญ (2555) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาและยกระดับดำเนินการสู่มาตรฐานสากล หมายถึง การระดมสมองร่วมคิด ร่วมหารือ จึงสามารถวางแผนงานได้ว่า โรงเรียนมาตรฐานสากล จะต้องมียุทธศาสตร์เด่นที่เน้นมาตรฐาน ซึ่งยุทธศาสตร์นั้นจะต้องประกอบด้วย 8 สารการเรียนรู้ ผสมกับความเป็นสากลที่ประกอบด้วย ทฤษฎีองค์ความรู้ ชักนำเด็กสู่การคิดโครงการ และสามารถเสนอผลงานได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ต้องอยู่ภายใต้การบริหารที่เปี่ยมด้วยคุณภาพ ที่มีองค์ประกอบสำคัญคือ มีผู้นำล้าเลิศความคิดครอบคลุมภารกิจทุกด้าน ปัจจัยพื้นฐานครบถ้วน สามารถสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา หากผู้เรียนได้ผ่านเข้าสู่ระบบของโรงเรียนมาตรฐานสากลแล้ว ผลที่ได้คือ ผู้เรียนจะมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen) ที่อยู่ภายใต้บริบท ยอดเยี่ยมวิชาการ สื่อสารอย่างน้อย 2 ภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลงานอย่างสร้างสรรค์ ไม่เพียงเท่านั้น การกล่อมเกล่าผู้เรียนที่จะต้องมีศักยภาพเป็นพลโลกจะต้องพร้อมใจกันร่วมอนุรักษ์โลก เนื่องจากความเป็นสากลที่ถูกปลูกฝังอยู่ในหัวใจของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

ชัช บุญญา (2556) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาและยกระดับดำเนินการสู่มาตรฐานสากล หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เทียบเคียงมาตรฐานสากล ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลเมืองโลก (World Citizen, Global Citizen) เพื่อพัฒนาระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นมาตรฐานสากลเป็นการต่อยอดคุณลักษณะที่เป็นมาตรฐานชาติ

สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนานักเรียนนักศึกษาให้มีมาตรฐานสู่สากล หมายถึง การดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการใช้ภาษาต่างประเทศตามหลักมาตรฐานสากลให้แก่นักเรียน อบรมพัฒนาความรู้ระบบมาตรฐานสากลตามลักษณะที่พึงประสงค์ที่ สอศ. กำหนด พัฒนานักเรียนในการทำโครงงานวิชาชีพโดยใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการที่มีมาตรฐานได้รับการยอมรับจากสังคม

4. แนวคิดการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

4.1 การมีส่วนร่วม

ยุพาพร รูปงาม (2545 : 5) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความ ต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกันจะต้องมีมากจนเกิด ความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ เหตุผลเบื้องต้นแรก ของการที่มีคนมาร่วมกันได้ควร จะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยกลุ่มหรือใน นามกลุ่มนั้น กระทำผ่านองค์กรการ (organization) ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้

ณรงค์ศักดิ์ จักรกรณ (2547 : 4) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมที่เป็นอิสระโดยความสมัครใจ ในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมประเมิน ผลและร่วมรับประโยชน์ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา มิได้หมายถึงการให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาของรัฐตามที่รัฐกำหนดแต่หมายถึง การให้ประชาชนกลุ่ม ชุมชน ร่วมกันคิดและตัดสินใจกำหนดทิศทางการพัฒนาการดำรงชีวิต ร่วมปฏิบัติตามแผนของกลุ่มหรือของชุมชน และรับประโยชน์ร่วมกันโดยรัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุน โดยทั่วไปการร่วมคิดและตัดสินใจภายในกลุ่มเป็นเรื่องยากที่จะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมจริงๆ และเป็นอิสระในการแสดงออก เพราะสมาชิกในกลุ่มมีศักยภาพฐานะอำนาจทางสังคมแตกต่างกัน ปัจจัยวัฒนธรรมบางประการเป็นอุปสรรคต่อความเป็นอิสระในการแสดงออกคนแต่ละคนต่างก็มีมุมมองในการตัดสินใจคุณค่าเรื่องต่างๆ ไม่เหมือนกัน ประสบการณ์แตกต่างกันความแตกต่างเหล่านี้อาจนำไปสู่การไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น อย่างไรก็ตามหากมีวิทยากรกระบวนการที่สามารถเอื้ออำนวยให้ทุกคนคิดและแสดงออกโดยอิสระก็จะเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ความแตกต่างหลากหลายเหล่านั้นกลับเป็นตัวทวีคูณให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และก่อให้เกิดพลังที่จะนำกลุ่มไปสู่ความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน

กรรณิกา ชมดี (2524 อ้างถึงใน นพวรรณ ชีระพันธ์เจริญ, 2551 : 10) กล่าวว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมว่ามี 10 รูปแบบ ได้แก่ การร่วมประชุม การร่วมออกเงิน การร่วมเป็นกรรมการ การร่วมเป็นผู้นำ การร่วมสัมมนา การร่วมเป็นผู้ชักชวน การร่วมเป็นผู้บริโภค การร่วมเป็นผู้ริเริ่มการร่วมเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง และการร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา (2552 : 7) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยร่วมกันคิด ร่วมกันลงมือปฏิบัติ ร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมในการติดตามและประเมินผลเป็นกระบวนการ ที่ทำการส่งเสริมชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกันเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ (2545) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้ง การจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ ปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

ปัทมา สุปกัป (2543 อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2554 : 18) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในรายงานการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติ การติดตาม และประเมินผลตามนโยบาย แผนงานโครงการหรือกิจกรรมนั้น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ชุมชนสังคมและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการทำงานด้านต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานโดยใช้กระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา และร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้

4.2 กระบวนการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนสังคมและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการทำงานด้านต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานโดยใช้กระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา และร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.2.1 ด้านร่วมคิด

การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็น ขั้นตอนที่จะช่วยให้รู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอาปัจจัยข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการคิดวางแผนซึ่งการร่วมคิดได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ครูแก้ว ณิชพร (2551) กล่าวว่า ลักษณะของการบริหารจัดการแบบร่วมคิด ประกอบด้วย

1. การบริหารจัดการแบบร่วมคิดร่วมทำจะเกี่ยวข้องกับคนอยู่ 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มกำหนดนโยบาย และกลุ่มจัดทำแผนงานโครงการซึ่งทั้งสองกลุ่มจะต้องปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเหนียวแน่นและสอดคล้องประสานกัน
2. การบริหารจัดการแบบร่วมคิดร่วมทำเป็นความร่วมมือช่วยเหลือและประสานสัมพันธ์กันระหว่างบุคลากรทั้งหมดของโรงเรียนนักเรียนและชุมชน
3. จุดเน้นของการบริหารแบบร่วมคิดร่วมทำเน้นการทำหน้าที่หลักของโรงเรียน นั่นคือ กิจกรรมการเรียนและกิจกรรมการสอน
4. กลุ่มกำหนดนโยบาย (Policy Group) ซึ่งได้แก่คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะทำหน้าที่สำคัญอยู่ 4 ประการ กำหนดเป้าหมายและวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ กำหนดนโยบาย ให้ความเห็นชอบในการจัดสรรงบประมาณ ประเมินผลสำเร็จของเป้าหมาย นโยบาย และการสนองตอบต่อปัญหา/ความต้องการ

5. กลุ่ม ทีมงานจัดทำแผนงานโครงการ (Programme Group) ซึ่งปกติจะประกอบไปด้วย คณะครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ ซึ่งคณะ Policy Group เป็นผู้กำหนดขึ้นมีหน้าที่จัดทำแผนงาน โครงการที่สอดคล้องเป้าหมายและนโยบาย

6. แผนงาน โครงการที่จัดทำขึ้น จะสะท้อนให้เห็นถึงทิศทางการจัดสรรทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินงานตามแผน

7. การนำแผนงาน โครงการไปปฏิบัติและการประเมินผลโครงการเป็นภารกิจสำคัญของทีมงานแผนงานโครงการ (Programme Group)

8. มีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจนระหว่างกลุ่มนโยบาย (Policy Group) กับกลุ่มแผนงาน โครงการ (Programme Group) แต่ก็มีบางกิจกรรมที่สมาชิกบางคนอาจจะปฏิบัติงานอยู่ทั้งสองกลุ่ม เช่น สมาชิกฝ่ายแผนงานโครงการจะเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารแก่กลุ่มนโยบาย เช่น การเตรียมงบประมาณ การเตรียมทางเลือกในการแก้ปัญหา สนองความต้องการ เป็นต้น

9. กระบวนการบริหารจัดการแบบร่วมคิดร่วมทำประกอบไปด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมายและวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการ (Goal setting and need Identification) ขั้นที่ 2 การกำหนดนโยบาย(Policy-Making) ขั้นที่ 3 การวางแผน (Planning) ขั้นที่ 4 การกำหนดงบประมาณ (Budgeting) ขั้นที่ 5 การนำแผนไปปฏิบัติ (Implementing) ขั้นที่ 6 การประเมินผล(Evaluating)

ฉันทนา ธาตุทอง (2554 : 22) กล่าวว่า การคิดเป็นกระบวนการทางสมองในการจัดกระทำกับข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่มากระตุ้นการคิดเป็นกระบวนการทางสติปัญญาของบุคคลเป็นกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสร้างความหมายความเข้าใจในสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับจากประสบการณ์ ดังนั้น การคิดจึงเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้นได้ ด้วยการฝึกคิดเสมอคนที่มีความสามารถในการคิดจะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี

จิราภรณ์ ศิริทวี (2541 อ้างถึงใน ชูศรี กิจชาโรจน์ , 2552) กล่าวว่า การร่วมคิด คือ การตกลงใจว่าจะกระทำการคิดตัดสินใจเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติการ การคิดตัดสินใจจึงไม่ใช่การคิดหาทางเลือกแต่เป็นการประมวลทางเลือกต่าง ๆ โดยใช้วินิจฉัยและระบุข้อตกลงใจว่าจะกระทำการใดในทิศทางใดการดำรงชีวิตของคนเราต้องตัดสินใจ นักเรียนจึงควรฝึกทักษะการคิดตัดสินใจให้เป็นระเบียบระบบเพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ด้านร่วมคิด หมายถึง การดำเนินงานสถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมาร่วมกันคิดจัดทำนโยบาย วางแผนการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นร่วมกัน วางแผนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ วางแผนในการจัดตั้งชมรมและให้นักเรียนบุคลากรทุกคนต้องมีส่วนร่วมคิดวางแผนการจัดการด้านการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.2 ด้านร่วมทำ

การมีส่วนร่วมในการช่วยกันลงมือปฏิบัติงานกิจกรรม เพราะการร่วมกันทำงานจักต้องได้รับความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมมือกันถึงจะเกิดผลสำเร็จได้ การร่วมทำได้นั้นนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

เสฏฐวรธน กัณอุไร (2556) กล่าวว่า การทำกิจกรรมกลุ่มผู้เรียนร่วมมือกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ทุกคนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น การจัดกิจกรรมในชั้นนี้ ครูควรใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ ที่น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การเล่าเรื่องรอบวง มุมสนทนา คู่ตรวจสอบ คู่คิด ฯลฯ ผู้สอนสังเกตการณ์ทำงานของกลุ่มคอยเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ความกระจ่างในกรณีที่ผู้เรียนสงสัยต้องการความช่วยเหลือ ขึ้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ชั้นนี้ผู้เรียนจะรายงานผลการทำงานกลุ่ม ผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่นอาจซักถามเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจน เพื่อเป็นการตรวจสอบผลงานของกลุ่มและรายบุคคล ชั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ชั้นนี้ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ผู้สอนควรช่วยเสริมเพิ่มเติมความรู้ ช่วยคิดให้ครบตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มทั้งส่วนที่เด่นและส่วนที่ควรปรับปรุงแก้ไข

กรมวิชาการ (อ้างถึงใน ประเทือง วิบูลศักดิ์, 2553) กล่าวถึง ประโยชน์ที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือร่วมคิดร่วมทำ สรุปได้ดังนี้ 1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก เพราะทุก ๆ คนร่วมมือในการทำงานกลุ่มทุก ๆ คน มีส่วนร่วมเท่าเทียมกันทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน 2. ส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสคิด พูด แสดงออกแสดงความคิดเห็นลงมือกระทำอย่างเท่าเทียมกัน 3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น เด็กเก่งช่วยเด็กที่เรียนไม่เก่ง ทำให้เด็กเก่งภาคภูมิใจ รู้จักสละเวลา ส่วนเด็กอ่อนเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน 4. ทำให้รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การร่วมคิด การระดมความคิด นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาร่วมกันเพื่อหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุดเป็นการส่งเสริมให้ช่วยกันคิดหาข้อมูลให้มาคิดวิเคราะห์และเกิดการตัดสินใจ 5. ส่งเสริมทักษะทางสังคมทำให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวในการอยู่ร่วมกันด้วยอย่างมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเข้าใจกันและกัน 6. ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่มสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

สมิต สัชฌุกร (2551) กล่าวว่า การร่วมทำ หมายถึง การประสานงาน การจัดระเบียบวิธีการทำงาน เพื่อให้งานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ร่วมมือปฏิบัติงานสร้างสัมพันธภาพในการทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย โดยอาศัยความเข้าใจ หรือการตกลงร่วมกันมีการรวบรวมกำลังความคิด วิธีการ เทคนิค และระดมทรัพยากรมาสนับสนุนงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน

สรุปได้ว่า ด้านร่วมทำ หมายถึง การดำเนินงานให้บุคลากรทุกคนร่วมกันแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงาน นักเรียนทุกคนร่วมกันวางแผนจัดทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยมีการสนับสนุนงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ทุกด้านในการจัดทำกิจกรรมมีเวทีเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมมือกันแสดงศักยภาพของตน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน

4.2.3 ด้านร่วมแก้ปัญหา

การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการจัดกิจกรรม ทุกฝ่ายต้องช่วยกันหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำกิจกรรมเพื่อเป็นประโยชน์ในการแก้ไข้ปัญหาในครั้งต่อไป ตามความสำคัญขอปัญหานั้นได้ การร่วมแก้ปัญหาได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายดังนี้

กาเย (Gagme, 1970 : 62) กล่าวว่า การคิดแก้ปัญหาเป็นรูปแบบการเรียนรู้ อย่างหนึ่งที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ประเภทหลักการที่มีความเกี่ยวข้องกันตั้งแต่สองประเภทขึ้นไป และใช้หลักการนั้นมาผสมผสานกันจนเป็นความสามารถชนิดใหม่ที่เรียกว่าความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหาการเรียนรู้ประเภทนี้ต้องอาศัยการเรียนรู้ประเภทความคิดรวบยอดเป็นพื้นฐานของการเรียนเป็นการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ต้องอาศัยความสามารถในการมองลักษณะร่วมของสิ่งเร้าทั้งหมด

กู๊ด (Good , 1973 : 518) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นแบบแผนหรือวิธีการซึ่งอยู่ในสภาวะที่ไม่ที่มีความยุ่งยากลำบากหรืออยู่ในสภาวะที่พยายามตรวจสอบข้อมูลที่ทำได้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับปัญหามีการตั้งสมมติฐานและการตรวจสอบสมมติฐานภายใต้การควบคุมมีการเก็บข้อมูลจากการทดลองเพื่อหาความสัมพันธ์นั้นว่าจริงหรือไม่

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2555 : 138) กล่าวว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหมายถึง การนำประสบการณ์เดิมที่เกิดจากการเรียนรู้มาเป็นพื้นฐานการแก้ปัญหาในสถานการณ์หรือปัญหาใหม่ โดยมีขั้นตอนหรือกระบวนการในการแก้ปัญหาให้บรรลุเป้าหมายหรือเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของบุคคลจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะทางสมองประสบการณ์ความสนใจสติปัญญาความพร้อมแรงจูงใจอารมณ์และสภาพแวดล้อม

PISA (2556 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ , 2558 : 126) กล่าวว่า การแก้ปัญหายังร่วมมือ เป็นความสามารถส่วนบุคคลของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปในการมีความพยายามที่จะแก้ปัญหายังมีส่วนร่วมในกระบวนการโดยต้องมีความเข้าใจร่วมกันในปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความเข้าใจที่ตรงกัน และร่วมกันหาวิธีหรือหนทางในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับปัญหานั้นๆเนื่องจากการคิดแก้ปัญหาจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีฐาน

ของความเข้าใจในปัญหานั้นนั้นอย่างถ้วนโดยอาศัยความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์เป็นปัจจัยสำคัญในการนำสู่การวิเคราะห์แยกแยะประเด็นปัญหา เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ประเด็นหรือสาระสำคัญของปัญหานั้นๆ และเมื่อเข้าใจสาเหตุแห่งปัญหาแล้วจึงจะสามารถค้นหาแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมในบริบทนั้นๆ

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2558) กล่าวว่า ความสามารถของบุคคลในการเข้าร่วมกระบวนการแก้ปัญหาของกลุ่มที่มีตั้งแต่สองคนขึ้นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการแบ่งปันความเข้าใจที่มี และรวบรวมความรู้ ทักษะและความพยายามเข้าด้วยกันเพื่อแก้ปัญหา สมรรถนะที่ใช้ในการแก้ปัญหาแบบร่วมมือ ได้แก่ 1) การสร้างและเก็บรักษาความเข้าใจที่มีร่วมกัน เช่น รู้และเข้าใจจุดแข็งและจุดอ่อนที่สัมพันธ์กับงานที่ตนเองและเพื่อนร่วมกลุ่มต้องดำเนินการ 2) การเลือกวิธีดำเนินการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา เช่น เข้าใจปัญหาและรู้แนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และ 3) การสร้างและรักษาระเบียบของกลุ่ม เช่น เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองและเพื่อนร่วมกลุ่ม

สรุปได้ว่า ด้านร่วมแก้ปัญหา หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนร่วมกันแก้ปัญหาคด้วย ปลูกฝังจิตสำนึกให้กับผู้เรียน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความตระหนัก นำปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น และสถานศึกษาต้องสนับสนุนทรัพยากรด้านต่าง ๆ ทั้งด้านบุคคล การจัดการ วัสดุ รวมถึงงบประมาณ เพื่อเป็นส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาในกระบวนการทำกิจกรรม

4.2.4 ด้านร่วมประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม ถ้าหากการติดตามงานและ ประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำ ไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่และเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปในทางเดียวกัน การร่วมประเมินผลได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

วรารวรรณ จันทรนุวงศ์ และคณะ (2557 : 98) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินของบุคลากรกลุ่มต่าง ๆ ผู้กำหนดนโยบาย ผู้กำกับนโยบายใช้ในงานประเมินเพื่อกำกับติดตามคุณภาพของการศึกษา ให้รางวัลหรือยกเลิกการปฏิบัติงานสนับสนุนและจัดปัจจัยเกื้อหนุนทางด้านบุคลากรและงบประมาณรวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อม ระบุผลที่เกิดขึ้นจากการใช้วิธีการวัดและประเมินตามที่กำหนดผู้บริหารใช้การประเมิน เพื่อป้องกันจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา กำหนดลำดับการดำเนินงานวางแผนการดำเนินการและการประเมิน

OECD (2554 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ , 2558 : 126) กล่าวว่า การประเมินของ PISA นั้นมีจุดมุ่งหมายในการประเมินเพื่อการพัฒนาศักยภาพที่ขาดหายไปของผู้เรียน ให้ผู้เรียนก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ห่วงเน้นการ

ประเมินประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาอย่างร่วมมือของผู้เรียนใน 3 มิติ ได้แก่ ความเข้าใจร่วมกันของปัญหาที่เกิดขึ้นการเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและถูกต้องและความร่วมมือของทีมในการแก้ปัญหา ซึ่งการทดสอบดังกล่าวผู้ได้รับการประเมินจะต้องใช้ความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์เพื่อวิเคราะห์ประเด็นปัญหาจากสถานการณ์ที่มีให้และการจัดการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมโดยเน้นความร่วมมือที่ดีเป็นกลไกสำคัญในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ

การาเวย์ (Garaway อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวนิช , 2538 : 52) กล่าวว่า การประเมินแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการประเมินที่นำผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินด้วย โดยมองว่าเป็นข้อดีเพราะจะเป็นการดึงเอาบุคคลากรที่มีประสบการณ์ในงานของตนเองมาเข้าร่วมในการประเมิน ซึ่งถือได้ว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนั้นเป็นผู้ที่จะตัดสินโครงการได้ดีที่สุด

สุมนา โสติผลอนันต์ (2548 : 31) กล่าวว่า การประเมินแบบมีส่วนร่วมเป็นการประเมินที่นำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้รับผิดชอบโครงการมีส่วนร่วมประเมินโครงการ ซึ่งจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมินแบบมีส่วนร่วมที่มุ่งที่จะพัฒนาปรับปรุงในทางที่ดีที่บุคคลในองค์กรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นพ้องต้องกัน โดยอาศัยกรอบการเรียนรู้ขององค์กรเป็นกรอบแนวคิด และใช้การร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นพลังสำคัญในการไปสู่เป้าหมายของการประเมินได้

ดำรงค์ ดุ่มทอง (2557) กล่าวว่า การประเมินแบบมีส่วนร่วมเป็นการขยายการประเมินแบบรูปแบบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยให้ความสำคัญในการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ การประเมินแบบมีส่วนร่วมเป็นการพัฒนารูปแบบการประเมินจากรูปแบบดั้งเดิมที่เน้นเฉพาะกลุ่มนักประเมินภายนอกเท่านั้น ดังนั้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมินไม่สะท้อนความเป็นจริงจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการนั้นๆ การมีส่วนร่วมการประเมินของผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินนั้นจะร่วมกันตั้งแต่กำหนดประเด็นปัญหาการประเมิน ร่วมกำหนดวางแผนการประเมินการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินการวิเคราะห์สรุปตัดสินใจกาผลการประเมิน การจัดทำรายงานการประเมิน ตลอดจนการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ อันจะทำให้ผลการประเมินเป็นไปตามหลักทางวิชาการ

สรุปได้ว่า ด้านร่วมประเมินผล หมายถึง การดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมกันวางแผนการประเมินผลการจัดกิจกรรม กำหนดให้มีการประเมินแฟ้มรายงานการเข้าร่วมกิจกรรม ให้ครูที่ปรึกษาองค์กรและตัวแทนนักเรียนองค์กรนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทยในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำเกณฑ์การประเมินและร่วมกันประเมินผลกิจกรรมด้านต่าง ๆ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา

ศิริพร อรัญมิตร (2554) ได้ดำเนินการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานการส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณีท้องถิ่นของเทศบาลตำบลห้วยยาง อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่นด้านต่างๆ มีผลวิจัยดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมมีการจัดกิจกรรมหลักด้านศาสนาพราหมณ์วันสำคัญของศาสนาโดยประสานกับผู้นำศาสนาหรือผู้นำชุมชนในท้องถิ่นจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์และความสมานฉันท์ด้านศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณีท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ชุมชนองค์กรเครือข่ายและประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและจารีตประเพณีท้องถิ่น

นงลักษณ์ ใจฉลาด (2552) ได้ดำเนินการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรม ของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาไทย ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยมี 8 องค์ประกอบ ได้แก่การเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้สอนการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมการสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกรายวิชาการกำหนดเป็นรายวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในสถาบันอุดมศึกษา การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและยึดมั่นในประชาธิปไตย และการจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการอย่างสร้างสรรค์ข้อ สอบการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาไทย 2.1 ด้านบทบาทของผู้สอนมี 3 องค์ประกอบคือการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรมผู้สอนการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมและการสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกรายวิชา 2.2 และบทบาทของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษามี 5 องค์ประกอบ คือ การกำหนดเป็นรายวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในสถาบันอุดมศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและยึดมั่นในประชาธิปไตย การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการอย่างสร้างสรรค์ 3. การประเมินรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่ดำรงตำแหน่งทางการบริหารงานในคณะมีความเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบมีความเหมาะสมมีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

พันทนภัทร วานิช (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา กรณีศึกษาชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวิทยาลัยเทคนิคเลย ผลวิจัยพบว่า มุ่งศึกษากระบวนการและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา โดยศึกษาการดำเนินงานของชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

วิทยาลัยเทคนิคเลย โดยใช้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยมีดังดังนี้ กระบวนการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นผู้กระตุ้นและผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและค้นหาแนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยใช้เทคนิค AIC เพื่อสร้างกระบวนการตัดสินใจร่วมกันในการวางแผนปฏิบัติการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในระดับมาก แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการสิ่งแวดล้อมได้แก่ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานสิ่งแวดล้อมและผู้บริหารสถานศึกษาต้องร่วมการวิเคราะห์ปัญหากำหนดแผนและโครงการโดยให้ชมรมเป็นผู้ประสานความร่วมมือ โดยการใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มเพื่อร่วมกันคัดเลือกโครงการที่จำเป็นเร่งด่วนไปปฏิบัติโดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมคืนพอใจในระดับมากที่สุด

นิพนธ์ สุขีนิ้ง (2550) ได้ศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน ในอำเภอนหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีผลวิจัย ดังนี้ 1. นักศึกษามีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมและแบ่งเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการอนุรักษ์อากาศ ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้และด้านการอนุรักษ์สัตว์ อยู่ในระดับปานกลางส่วนด้านการอนุรักษ์น้ำอยู่ในระดับสูง 2. นักศึกษาที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัันมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทุกด้านไม่แตกต่างกัน 3. นักศึกษาที่มีอายุและอาชีพต่างกัันมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมด้านการอนุรักษ์ดินและด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ส่วนด้านการอนุรักษ์น้ำและการอนุรักษ์อากาศและด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่ามีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน โดยสรุปนักศึกษามีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยนักศึกษาที่ประเทศและการศึกษาต่างกัันมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันส่วนนักศึกษาที่มีอายุและอาชีพต่างกัันมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันซึ่งขอข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการปลูกจิตสำนึกหรือนักศึกษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่อไป

ศิลป์ สีกวอด (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดราชบุรี พบว่า 1. การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วม ด้านการสร้าง ความตระหนักต่อปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีอยู่ 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาการอนุรักษ์ และ ด้านการแนะนำเผยแพร่ความรู้ 2. การเปรียบเทียบการร่วมกันปฏิบัติของครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำ

ชุมชนและประชาคมหมู่บ้านที่มีต่อการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า การทดสอบนัยสำคัญความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนและประชาคมหมู่บ้านในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยระหว่างครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนและประชาคมหมู่บ้าน ในด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาการอนุรักษ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการสร้างความตระหนักต่อปัญหา ด้านการแนะนำเผยแพร่ความรู้ และด้านการประเมินผลไม่ มีความแตกต่างกัน

สุพิชญ์ ประจัญยุท (2552) ได้ดำเนินการศึกษาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา มีผลวิจัยดังนี้ 1. ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวม ทั้งด้านกิจกรรมแนะแนว และด้าน กิจกรรมนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด 2. ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ไม่แตกต่างกัน 3. ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหาร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ไม่แตกต่างกัน 4. ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ไม่แตกต่างกัน

คติ ปรีชา (2550) ได้ดำเนินการศึกษาสภาพการบริหาร สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถาบันการอาชีวศึกษาจังหวัดลำปาง พบว่า สภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถาบันการอาชีวศึกษา จังหวัดลำปาง โดยรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการนำองค์กรและ ด้านการควบคุมองค์กรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เกือบทุกข้อทุกด้าน ซึ่งบุคลากรประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้างาน ครูผู้สอนและนักศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า โดยรวมทั้ง 4 ด้าน และในแต่ละด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน กิจกรรมในแต่ละด้านที่มีการปฏิบัติต่ำกว่ากิจกรรมอื่น ซึ่งสมควรได้รับการพัฒนา

วิทยา มั่นเดิม (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาและศึกษาแนวทางการนำรูปแบบการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดเชียงรายสู่การปฏิบัติ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาของ

วิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดเชียงราย ผู้ตอบแบบสำรวจมีความคิดเห็นว่า สภาพการบริหารงาน กิจกรรมนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย การอาชีพในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวม อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านมีสภาพการบริหารงานในระดับดี โดยด้านการวางแผนมีระดับความคิดเห็นสภาพการดำเนินงานเป็นอันดับแรก ด้านการแก้ไขปัญหา เป็นอันดับสอง ด้านการปฏิบัติตามแผนและด้านการตรวจสอบผลการปฏิบัติ มีระดับความคิดเห็นสภาพการบริหารงาน เท่ากัน เป็นอันดับสาม 2) รูปแบบการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาของ วิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดเชียงราย ควรส่งเสริมให้องค์กรในสังคมเขามามีส่วนร่วมและให้การ สนับสนุนการบริหารงาน กิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ใช้หลักทางการบริหาร 4M และ 1T 3) แนวทางการนำรูปแบบการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย การอาชีพ ในจังหวัดเชียงรายสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน 4) ข้อเสนอแนะในการนำ ผลการวิจัยไปใช้ ควรจัดทำคู่มือปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาและเมื่อนำรูปแบบ การบริหารงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาไปใช้ควรทำตามขั้นตอนที่กำหนดมีการติดตาม ประเมินผลการนำรูปแบบการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาไปใช้ในสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่องและนำผลการติดตามประเมินที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาให้มีความสมบูรณ์

ประมวล วิลาจันทร์ (2555) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการ นักเรียนนักศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาของ สถาบันการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมี ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2. รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาของสถาบัน การอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ได้พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยดังนี้ (1) คณะกรรมการกิจการนักเรียนนักศึกษา (2) ขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบย่อย คือ งานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา งานพัฒนานักเรียนนักศึกษา งานบริการและสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา งานแนะแนว นักเรียนนักศึกษาและงานศิษย์เก่าสัมพันธ์ (3) กระบวนการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาซึ่งมี องค์ประกอบย่อย คือ การวางแผน การจัดองค์การ การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และ การปรับปรุงพัฒนา ตามรูปแบบ ได้ผ่านการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดย ผู้ที่ปฏิบัติงานในสถาบันการอาชีวศึกษา อยู่ในระดับมาก

จันทร์ กำภัดสร (2557) ได้ศึกษา สภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหาร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 บริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในกิจกรรมแนะ

แนวทำสูงสุดคือการสำรวจ ข้อมูลปัญหาความต้องการความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยสุดคือการวิเคราะห์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนรายบุคคล กิจกรรมนักเรียน ทำสูงสุดคือการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา ความต้องการความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยสุดคือกำหนดหลักฐานแสดงถึง ความสำเร็จตามตัวชี้วัด กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ทำสูงสุดคือการสรุปผลข้อมูล ปัญหาความต้องการความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยสุดคือการวิเคราะห์และแปลความหมายผลการดำเนินกิจกรรม 2. ปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีอยู่ 5 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน ด้านผู้ปกครองและชุมชน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 3. แนวทางแก้ปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ ด้านผู้บริหาร ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่ และผู้อำนวยการโรงเรียนต้องร่วมมือกันให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจัง ด้านครู ส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ได้เข้าอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านนักเรียน ได้แก่ การปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ ความอดทน อดกลั้น ระเบียบวินัยให้เกิดกับนักเรียนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย

คำปุ่น พลรัตน์ (2548) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน นักศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน นักศึกษา สถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 จังหวัดอุบลราชธานี มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน-นักศึกษา โดยรวมมีระดับ การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านงานโครงการพิเศษ รองลงมาคือ งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา งานสวัสดิการพยาบาลและหอพัก งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ งานปกครอง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง 2. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็น ต่อสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน-นักศึกษา โดยรวมและด้านงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน ด้านงานสวัสดิการพยาบาลและหอพัก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา งานโครงการพิเศษ และงานปกครองมีความคิดเห็นไม่แตกต่าง

ณัฐยาฐานิสร์ และคณะ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีขนาดเล็กตั้งกระจายอยู่ตามเขตพื้นที่การศึกษา สงขลาในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน งบประมาณที่จัดสรรให้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีน้อยมากและแทบไม่มีเลยสถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนไว้เป็นเกณฑ์ในการจัดหลักสูตรที่สำคัญมากที่สุด คือ ความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาได้แก่ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม และการมีคุณธรรม จริยธรรม ตามลำดับ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละประเภททั้งกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมในเครื่องบิน และกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน จะมี

ลักษณะการบริหารจัดการ กระบวนการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล และปัจจัยที่ส่งผลมีความหลากหลายแตกต่างกันออกไปตามบริบทของสถานศึกษา

วีระชาย ภูนิลวาลย์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานมาตรฐานอาชีวศึกษาดีเด่น: ศึกษาเฉพาะกรณี วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า มาตรฐานด้านทั่วไป ด้านผู้เรียน ให้มีสุขนิสัยสุขภาพจิตที่ดี วิทยาลัยฯ ดำเนินการด้านสุขนิสัย สุขภาพจิตที่ดีโดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานน้ำหนักและส่วนสูงที่ชัดเจนมีหลักฐานการติดตามการพัฒนาการเจริญเติบโตทางกาย มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษ สิ่งมอมเมา และการทะเลาะวิวาท จัดให้มีกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับภัยและโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา

คริสตี้ (Christy, 1991 อ้างถึงใน สมคิด อินพุ่ม, 2549 : 55) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาผู้นำทางด้านการศึกษาและการบริหารที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจเกี่ยวกับยุทธวิธีการวางแผน และการเตรียมการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการพัฒนาบุคลากรซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทรัพยากรและกรณีตัวอย่างที่จะสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและควบคุมดูแลให้เกิดความเปลี่ยนแปลง มีเนื้อหา 5 บทเป็นงานวิจัยแนวโน้มการประยุกต์และการเลือกทางที่ควรปฏิบัติ

ฮาเจอร์ตี้ (Hargerty, 1971 : 24-01A) ได้ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า กิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในโปรแกรมการเรียนมีการใช้เวลาสำหรับกิจกรรม แต่การดำเนินการมีข้อบกพร่องคือ ผู้บริหารเป็นผู้ตัดสินใจ รวมทั้งนโยบายฝ่ายเดียวเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามแนวโน้มการจัดกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จได้ต้องรวมวิชาการกับกิจกรรมเข้าไว้ในหลักสูตรและจัดชั้นเรียนพิเศษขึ้น

เบิร์นเนทท์ (Burnett, 1996 : 282) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของความสำเร็จของนักเรียนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร ส่งผลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียนมีแนวโน้มจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียน

ปิง (Ping, 1999 : 13) ได้ศึกษาประเด็นสำคัญการขยายตัวของบทบาทนักศึกษา ระหว่างประเทศ สำหรับการบริหารงานกิจการนักศึกษา ประเด็นสำคัญของผลกระทบการพัฒนา ระหว่างประเทศในการบริหารงานกิจการนักศึกษา ข้อโต้แย้งการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานของ

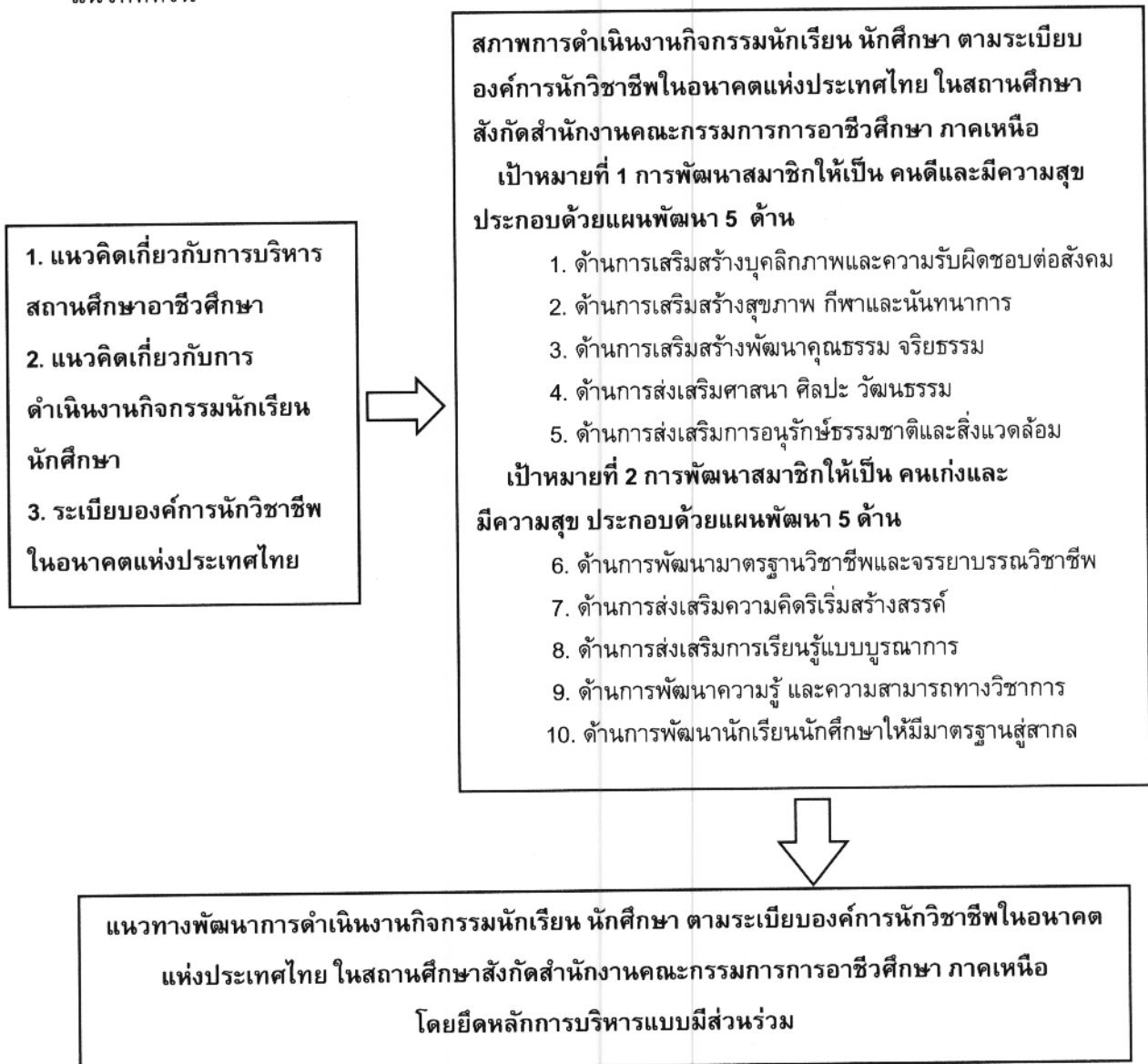
กิจกรรมนักศึกษา คือ การศึกษานั้นเอง ความเป็นนานาชาติของการจัดกิจกรรมนักศึกษาได้ขยายตัวออกไป แต่ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบหลักทั้ง 3 ประการ ได้แก่ 1.กฎระเบียบในทางปฏิบัติงานให้เหมาะสม 2. การพัฒนาตนเอง 3. การบริการด้านสงเคราะห์เป็นประเด็นสำคัญทั้ง 3 ประการของการบริหารงานกิจการนักศึกษา

โอลสัน (Olson, 2001) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาร่วมกันของทางคณะ ซึ่งเป็นฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิต โดยผู้วิจัยได้เน้นว่าการแยกกันทำงานคนละส่วนอย่างเด็ดขาดนั้น เป็นการก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ของนักศึกษา ในทางที่ถูกที่ควรแล้วทั้งสองฝ่ายจะต้องทำงานส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาร่วมกันอย่างใกล้ชิด โดยทุ่มเทเวลาให้นักศึกษามากขึ้น ซึ่งจะช่วยพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้ของนักศึกษาและช่วยกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ช่วยให้อัตลักษณ์ค่าความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงความเป็นอยู่ในรั้วมหาวิทยาลัยให้ดีขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การบริหารงานและการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา มีความสำคัญต่อการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนมีทักษะความรู้ ความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุขตามระเบียบองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดังไว้คือ ต้องการพัฒนาศาสนิกให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ได้ระบุไว้

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ตามระเบียบองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคเหนือ โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย